Частична предварителна оценка на въздействието	
Институция: Министерство на образованието и науката	**Нормативен акт: Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България**
◉ Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет	○ Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:
Лице за контакт: Росица Колева, директор на дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката	**Телефон и ел. поща:** Тел.: 02 9217 616 e-mail: rosi.koleva@mon.bg

1.Проблеми за решаване:

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

Проблем: „Наличие на допълнително условие в процедурата по сключване на трудово правоотношение с избрания кандидат за заемане на длъжност „доцент“ във висше училище/ научната организация (НО)“.

Условията и редът за заемане на академичната длъжност "доцент" са уредени в Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и в Правилника за неговото прилагане. Съгласно разпоредбата на чл. 24, ал. 2 от ЗРАСРБ и на чл. 55, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ академичната длъжност "доцент" се заема въз основа на конкурс и избор. В следващите разпоредби е разписано, че конкурсът се провежда от 7-членно научно жури, което класира кандидатите с явно гласуване и ги предлага за избор от факултетния/научния съвет. Факултетният, съответно научният съвет взема решение за избор на "доцент" по предложение на научното жури.

В чл. 54, ал. 4 от Закона за висшето образование е посочено, че трудовите правоотношения между висшето училище/НО и лицето, спечелило конкурса, възникват от деня на утвърждаване на избора. В едномесечен срок от утвърждаването на избора ректорът сключва трудовия договор.

В този смисъл е и разпоредбата на чл. 59 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, която регламентира възникването на трудовото правоотношение между висшето училище, съответно научната организация, и лицето, спечелило конкурса. Тази норма обаче обвързва възникването на трудовото правоотношение с акт на ректора на висшето училище, съответно ръководителя на научната организация, който се състои в утвърждаване на избора от ректора, съответно ръководителя на научната организация. В течение на времето се разбра, че нормата не е в синхрон със Закона за развитието на академичния състав в Република

България (чл. 27а, ал. 2). Същата няма пълно съответствие със Закона за висшето образование (чл. 54, ал. 4) и създава правна несигурност в трудовоправния статут на избрания кандидат. В ЗРАСРБ липсва подобен допълнителен елемент в процедурата, какъвто е утвърждаването на избора от страна на ректора на висшето училище.

Анализът на посочената нормативна уредба налага извод, че редът за заемане на академичната длъжност "доцент" се състои от два елемента: 1) конкурс, финализиран с решение на научното жури по чл. 27а, ал. 1 от ЗРАСРБ и 2) избор от факултетния, съответно научният съвет по чл. 27а, ал. 2 от ЗРАСРБ. По силата на тази правна уредба към сключването на трудов договор се пристъпва при наличие на посочените два елемента. В случая ректорът няма правомощие да откаже такъв акт.

В потвърждение на този анализ е и нормата на чл. 86, ал.1 от Кодекса на труда, която регламентира възникването на трудовото правоотношение от обявяването на кандидата за избран.

Изложението до тук показва, че наличието на допълнително условие в процедурата по сключване на трудово правоотношение с избрания кандидат за заемане на длъжност „доцент“ във висше училище/ научната организация (НО) създава неяснота при прилагането на чл. 59 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (ППЗРАСРБ) и води до допълнително увеличаване на административната тежест, което мотивира предложението за неговата отмяна

С оглед на гореизложеното, е необходимо предприемането на управленски мерки, които да отчетат наличните обстоятелства и действащата нормативна уредба в областта на висшето образование.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Разрешаването на описания по-горе проблем не може да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство, чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности.

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите

ППЗРАСРБ е подзаконовият нормативен акт, който регламентира процедурата за заемане на академичната длъжност "доцент" във висшите училища, съответно научни организации и за сключване на трудово правоотношение с избрания кандидат. В този смисъл промяна **не може** да се осъществи без регулаторна намеса в ППЗРАСРБ.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

Неприложимо.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки.

2. Цели

Обща цел: Избягване на възможността за противоречива административна практика при прилагане на чл. 59 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Конкретни цели:

- Създаване на предвидимост и правна яснота за сключване на трудов договор с избрания кандидат за заемане на длъжността „доцент“;
- Отстраняване на допълнителни и утежняващи условия при възникването на трудово правоотношение между висшето училище/НО и избраното лице;
- Намаляване на административната тежест.

3. Заинтересовани страни:

Заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже въздействие са:

- Всички настоящи и потенциални кандидати за заемане на длъжността „доцент“ във висшите училища и научните организации.
- Държавните висши училища и НО като институции, осъществяващи функции в полза на обществото и гражданите и подпомагащи реализирането на правителствената политика, свързана с развитието на качествено висше образование.

Общият брой на държавните висши училища в РБ е 38, в т.ч. 33 ДВУ към МОН, 4 висши военни училища към Министерството на отбраната и 1 Академия на МВР.

- Преподавателите във висшите училища и научните организации.

По данни на НСИ към момента, последно актуализирани към 26.04.2024 г., общият брой на преподавателите през учебната 2023/2024 г. е 21 098, в т.ч. на основен трудов договор – 12 918.

- Студентите и докторантите, обучавани във висшите училища и научните организации.

По данни на НСИ към момента, последно актуализирани към 26.04.2024 г., общият брой на записаните студенти, които се обучават във висшите училища в РБ през учебната 2023/2024 г. е 190 513, а общият брой на докторантите е 6095.

- Министерство на образованието и науката като институция, провеждаща държавната политика в областта на образованието и науката.
- Косвено въздействие ще има и върху цялото общество по отношение подготовката на кадри в различни области на знанието.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията.

Вариант 1 „Без действие“:

Описание:

Вариант „Без действие“ означава да не се предприемат никакви действия – т.е. да не се измени Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При приложението на този вариант не се идентифицират положителни въздействия върху нито една от заинтересованите страни.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Прилагането на Вариант „Без действие“ няма да доведе до създаване на предвидимост относно процедурата за заемане на академичната длъжност „доцент“ във висше училище/научната организация (НО)“. Няма да бъде преодоляна правната неопределеност относно прилагане на разпоредбата на чл. 59 от ППЗРАСРБ. Няма да бъде отстранено допълнителното условие при сключване на трудов договор с избрания кандидат, респективно няма да се намали административната тежест.

В заключение може да се обобщи, че изборът на този вариант ще възпрепятства последователната държавна политика за създаване на адекватни и благоприятни условия в системата на висшето образование, което е една от основните предпоставки за подобряването на нейното качество и конкурентоспособност.

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на Вариант 1 няма влияние върху малките и средните предприятия.

Административна тежест: няма да бъде намалена при провеждане на описаната процедура

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Инициатива за нормативни промени с приемане на Постановление на Министерския съвет за изменение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България“.

Прилагането на Вариант 2 е свързано с инициатива за нормативни промени и по-конкретно отмяна на член 59 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Извършването на нормативната промяна ще спомогне за избягване създаването на противоречива административна практика по прилагане на разпоредбата в контекста на чл. 86, ал. 1 от Кодекса на труда, според който трудовото правоотношение възниква от обявяване на кандидата за избран. В тази връзка изискването за утвърждаване от ректора на висшето училище/НО на избора на "доцент" след спечелен конкурс и решение на факултетния, съответно научния съвет, след което да възниква трудовото правоотношение, ще бъде премахнато. С прилагането на Вариант 2 ще се осигури синхронизация със Закона за висшето образование и Закона за развитието на академичния състав в Република България.

С отмяната на чл. 59 от ППЗРАСРБ ще се потвърди определящата и водеща роля на научното жури и факултетния съвет относно възникването на трудовите правоотношения с избраните доценти в

съответствие с разпоредбите на Кодекса на труда и Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Очакваните резултати от приемане на предложената промяна са оптимизиране на процедурата за заемане на академична длъжност „доцент“, повишаване на репутацията на висшите училища и качеството на висшето образование.

Предложеният проект на нормативен акт не води до въздействие върху държавния бюджет и не въвежда норми на европейското право.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Прилагането на този вариант ще въздейства **положително върху всички заинтересовани страни**, които са описани надлежно в т. 3 „Заинтересовани страни“. Следва да се отбележи, че несъмнено най-благоприятно влияние ще се окаже по отношение на настоящите и потенциалните кандидати за заемане на длъжността „доцент“, които са основните адресати на регулацията. Чрез предвидените нормативни промени ще се създаде предвидимост и правна яснота в отношенията, свързани със заемането на академичната длъжност „доцент“ и възникването на трудовите правоотношения между висшите училища или научните организации и лицата, спечелили съответния конкурс.

С евентуално приемане на предложените промени ще се съдейства за изпълнение на целите, свързани с постигането на устойчива и дълготрайна политика в сферата на висшето образование за развитие на академичния състав. По този начин ще бъде продължена политиката за стимулиране на качеството в образованието и изпълнение на целите, заложени в Стратегията за развитие на висшето образование в Република България 2021-2030 г.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

В хода на извършените проучвания не се установяват отрицателни въздействия върху заинтересованите страни.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на Вариант 2 няма влияние върху МСП.

Административна тежест:

Вариант 2 ще намали административната тежест при провеждане на процедурата за заемане на академична длъжност „доцент“ .

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 3 „Нерегулативна намеса“ - В конкретния случай не са налице алтернативни възможности на нерегулаторни мерки. Този вариант на действие е неприложим, тъй като решаването на проблема е възможно единствено чрез изменение на действащата нормативна уредба**.**

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

		Вариант 1 „Без действие“	**Вариант 2**
Ефективност	Цел: Избягване на възможността за противоречива административна практика при прилагане на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ	3	1
Ефикасност	Цел: Избягване на възможността за противоречива административна практика при прилагане на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ	3	1
Съгласуваност	Цел: Избягване на възможността за противоречива административна практика при прилагане на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ	3	1

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степента, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степента, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степента, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степента, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

6. Избор на препоръчителен вариант:

По идентифицирания проблем се установи, че изборът на Вариант 2 и предприемане на регулаторни мерки би бил най-подходящ за прилагане.

Аргументите за това са свързани със следното:

1. Вариант 2 се отличава с най-висока степен на ефективност, във връзка с неговата целесъобразност и с най-висок потенциал за постигане на целите.

2. Вариант 2 се характеризира с най-висока степен на ефикасност сред идентифицираните варианти на действие с оглед на ефекта за заинтересованите страни и за обществото.

3. Вариант 2 съдържа най-голям потенциал за изпълнение на държавната политика, насочена към развитие на висшето образование в Република България и създаване на привлекателни условия за академично израстване. В тази връзка той се отличава с най-висока степен на съгласуваност.

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

○ Ще се увеличи

◉ Ще се намали

○ Няма ефект

Прилагането на Вариант 2 ще намали административната тежест при провеждане на процедурата за заемане на академична длъжност „доцент“ .

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

○ Да

◉ Не

Прилагането на Вариант 2 няма да засегне съществуващи регулаторни режими и услуги.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

○ Да

◉ Не

Прилагането на Вариант 2 няма да доведе до създаване на нови регистри.

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрова инфраструктура.

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми

○ Актът засяга пряко МСП

◉ Актът не засяга МСП

Проектът на Постановление ще окаже въздействие върху МСП с оглед участие на високо образовани и добре подготвени специалисти в икономическия живот на страната.

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са налице потенциални рискове от прилагането на Вариант 2.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

○ Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

◉ Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Провеждането на обществени консултации ще се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове за срок от 30 дни.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

○ Да

◉ Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

○ Да

◉ Не

Не се изисква извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици.

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

1. Закон за висшето образование;
2. Закон за развитието на академичния състав в РБ;
3. Правилник за прилагане на ЗРАСРБ;
4. Национален статистически институт;
5. Стратегия за развитие на висшето образование в Република България 2021 - 2030 г.;

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

Име и длъжност: Росица Колева, директор на дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката

Дата: 15.05.2025 г.

Подпис:

15.5.2025 г.

X

Росица Колева
Директор на дирекция ВО
Signed by: Rositsa Hristova Koleva